СЫН НАРОДА, САЛДАТ ПАРТЫІ

Да 70-годдзя з дня нараджэння Ф. А. Сурганава

Ён пражыў цікавае і змястоўнае жыццё, пакінуў значны след на зямлі. Яго служэнне працоўным, Радзіме, партыі непадзельна ад падзей і здзяйсненняў нашага часу, тыпова для выхадцаў з працоўных слаёў, чые здольнасці і таленты ва ўсёй паўнаце раскрыліся ва ўмовах сацыялістычнага ладу. Фёдар Анісімавіч Сурганаў зведаў і падзяліў напоўнены рэвалюцыйным гарэннем лёс пакалення, якое па закліку Леніна, партыі, па загаду сэрца настойліва вучылася будаваць і абараняць новае жыццё, авалодвала ведамі, мужнела і загартоўвалася на адказных участках гаспадарчага і культурнага будаўніцтва.

...Сыну селяніна-бедняка з вёскі Суднікі Віцебскага павета ішоў сёмы год, калі ў краіне здзейснілася Кастрычніцкая рэвалюцыя. Ён уваходзіў у жыццё ў гераічны і цяжкі час. Аб'яднаныя сілы знешняй і ўнутранай контррэвалюцыі, ворагі працоўных спрабавалі задушыць маладую Савецкую рэспубліку. Падлетку давялося зведаць усе цяжкасці і нягоды таго часу.

Працоўныя ў жорсткай сутычцы адстаялі рэвалюцыйныя заваёвы. Савецкая ўлада адкрыла перад юным пакаленнем шырокую і светлую дарогу. Падпасак бярэцца за вучобу, заканчвае сямігодку, паступае ў сельскагаспадарчы тэхнікум. Ён выбірае прафесію агранома.

У 1931 годзе разам з дыпломам спецыяліста камсамолец Ф. А. Сурганаў атрымлівае накіраванне на работу ў Калгасцэнтр Наркамзема БССР. Гэта былі гады суцэльнай калектывізацыі, пераводу сельскай гаспадаркі на сацыялістычны лад. І сын бедняка актыўна ўдзельнічае ў будаўніцтве новага жыцця ў вёсцы. Ужо тады ярка праявіліся яго выдатныя арганізатарскія здольнасці, беззапаветная адданасць вялікім ленінскім ідэям, велізарная працаздольнасць.

Краіне патрэбны былі тысячы ўмелых, дасведчаных спецыялістаў. Фёдар Анісімавіч Сурганаў вырашае працягваць вучобу. У 1934 годзе ён паступае ў Беларускі сельскагаспадарчы інстытут. Пяць гадоў сумяшчаў ён тут вучобу з грамадскай дзейнасцю — быў сакратаром камсамольскай арганізацыі. Заўсёды знаходзіў час для цёплых гутарак са студэнтамі, быў іх сябрам і важаком, душой усіх добрых спраў. Таварышы адказвалі яму любоўю і давер'ем.

У ВНУ ён звязаў свой лёс з вялікай ленінскай партыяй.

У 1939 годзе маладога агранома, добра зарэкамендаваўшага сябе ў рабоце з моладдзю, выбіраюць першым сакратаром Горацкага райкома ЛКСМБ. Разам з актывам ён удзяляе вялікую ўвагу палітычнаму і арганізацыйнаму умацаванню камсамольскіх арганізацый, дабіваецца павышэння працоўнай актыўнасці камсамольцаў на вытворчасці, праводзіць культурна-масавыя мерапрыемствы ў вёсцы, ажыццяўляе меры па ўзмацненню абароннай работы камсамола.

У віры практычных спраў набываўся вопыт, мацнела палітычная сталасць важака моладзі. У хуткім часе Ф. А. Сурганаў становіцца на чале Магілёўскай абласной арганізацыі Ленінскага камсамола.

Партыя ўзбройвала юнацтва разуменнем заканамернасцей камуністычнага будаўніцтва, накіроўвала яго энергію на вырашэнне сацыяльна - эканамічных і палітычных задач, на ўсямернае развіццё культурнага будаўніцтва. Яна ўказвала на неабходнасць ўдасканальваць і паглыбляць выхаванне юнакоў і дзяўчат у духу патрыятычных і інтэрнацыянальных традыцый, адданасці Радзіме, брацкага яднання працоўных усіх нацыянальнасцей краіны. Камсамол Магілёўшчыны настойліва працаваў над ажыццяўленнем партыйных рашэнняў.

Тут Фёдара Анісімавіча застаў грозны 1941-ы. Верным і адданым салдатам партыі, палымяным патрыётам сацыялістычнай Радзімы праявіў ён сябе ў суровыя гады Вялікай Айчыннай вайны, калі з асаблівай сілай раскрыліся лепшыя яго якасці — смеласць, вытрымка, цвёрдасць духу, арганізатарскі талент. Ён ішоў на самыя цяжкія ўчасткі барацьбы.

З моманту прарыву ворага к Магілёву і да канца шматдзённай абароны горада Ф. А. Сурганаў — член яе абласнога штаба. Залатымі літарамі ўпісан у гісторыю першых месяцаў вайны подзвіг абаронцаў горада на Дняпры, якія сталі на шляху гітлераўскіх полчышчаў, што рваліся да Масквы. У напружаныя, насычаныя трывожнымі падзеямі дні штаб абароны паспеў зрабіць нямала. Ужо ў першы дзень у народнае апалчэнне ўступіла 2.500 добраахвотнікаў. К 12 ліпеня яно налічвала 12 тысяч байцоў. Жыхары за тыдзень стварылі абарончую лінію ўмацаванняў даўжынёй 26 кіламетраў. Камсамольцы горада пад кіраўніцтвам абкома партыі былі ўдарнай сілай ва ўсіх гэтых справах, праяўлялі непахісную мужнасць і гераізм.

Затым Фёдар Анісімавіч уваходзіў у састаў групы ЦК ЛКСМБ, якая фарміравала камсамольскія кадры для барацьбы з ворагам. Зімой 1941-42 года чацвёртая ўдарная армія Калінінскага фронту і партызаны Віцебшчыны нанеслі фашыстам знішчальны ўдар. На граніцы вобласці, у раёне Суража, утварыліся так званыя Віцебскія (Суражскія) вароты. Народныя мсціўцы выкарыстоўвалі іх для наладжвання рэгулярнай сувязі з Вялікай зямлёй.

Ф. А. Сурганаў, які стаў у лютым 1942 года сакратаром ЦК ЛКСМБ,—зноў у прыфрантавой паласе. З'яўляючыся адначасова ўпаўнаважаным ЦК КП(б)Б і Беларускага штаба партызанскага руху, ён актыўна ўдзельнічае ў арганізацыі адпору фашысцкім захопнікам, стварэнні партыйнага і камсамольскага падполля на часова акупіраванай тэрыторыі Беларусі.

Больш года Фёдар Анісімавіч знаходзіўся сярод народных мсціўцаў Першай Беларускай партызанскай брыгады «бацькі Міная» (Шмырова), іншых атрадаў Віцебшчыны. Дзякуючы яго намаганням узніклі новыя камсамольскія арганізацыі, райкомы ЛКСМБ. Перамяшчаючыся па тылах ворага, ён сустракаўся з падпольшчыкамі, знаёміўся з баявой дзейнасцю камсамольцаў у Пастаўскім раёне, якімі кіравала Г. І. Маслоўская, удастоеная пазней звання Героя Савецкага Саюза. У Вілейскай вобласці разам з кіраўнікамі падпольнага абкома камсамола распрацоўваў планы баявых аперацый, займаўся падборам кадраў падпольшчыкаў.

К лістападу 1943 года Ф. А. Сурганаў паведамляў праз лінію фронту аб тым, што наладжана ўстойлівая сувязь з чатырнаццаццю падпольнымі райкомамі камсамола, вілейскімі абкомамі партыі і ЛКСМБ. Маладыя патрыёты самаахвярна змагаліся з акупантамі. У данясенні называліся дзесяткі камсамольцаў, якія вызначыліся ў баі, канкрэтныя баявыя аперацыі на камунікацыях ворага, расказвалася аб дзейнасці падпольных камітэтаў ЛКСМБ, агіткалектываў партызанскіх атрадаў.

З восені 1943 да чэрвеня 1944 года Ф. А. Сурганаў—у Баранавіцкай вобласці. Вядзе тут работу з моладдзю, у прыватнасці, з камсамольцамі партызанскай брыгады імя Чкалава і разведчыкамі суседняй Вілейскай вобласці. З партызан актыўна адбіраліся кандыдатуры для камсамольска-маладзёжных дыверсійных груп і атрадаў «паляўнічых» — знішчальнікаў жывой сілы і тэхнікі ворага. Сваімі смелымі аперацыямі на камунікацыях яны наносілі адчувальныя ўдары па акупантах. Разам з імі Фёдар Анісімавіч удзельнічае ў «рэйкавай вайне» на перагонах Маладзечна—Мінск і Маладзечна — Полацк, у ходзе якой былі выведзены са строю многія ўчасткі чыгункі, масты і іншыя збудаванні.

У 1944 годзе ў тыле захопнікаў пад кіраўніцтвам партыйных органаў дзейнічалі 10 абкомаў і 160 гаркомаў і райкомаў ЛКСМБ, у радах партызан і падпольшчыкаў змагаліся 100 тысяч камсамольцаў. У гэтым была немалая заслуга і сакратара ЦК ЛКСМБ ваенных гадоў, упаўнаважанага ЦК КП(б)Б і Беларускага штаба партызанскага руху Ф. А. Сурганава.

22 чэрвеня 1944 года ў вызваленым Гомелі адбыўся пленум ЦК ЛКСМБ. На ім з дакладам аб задачах камсамольцаў і моладзі, якія дзейнічаюць на яшчэ акупіраванай тэрыторыі рэспублікі, па аказанню дапамогі наступаючай Чырвонай Арміі выступіў Фёдар Анісімавіч. Ён паказаў глыбокае веданне спраў на месцах, гаварыў аб тым, што бачыў і пе-

З поўным тэкстам дакумента можна азнаёміцца ў бібліятэцы